

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії,
ректор
професор
«15» березня 2025 року

Вячеслав ЖДАН

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
(вступного іспиту /співбесіди)
Нервові хвороби

для вступників до аспірантури
галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
за спеціальністю І2 «Медицина»

Полтава – 2025

Програма вступного випробування з Нервових хвороб для вступників до аспірантури галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» за спеціальністю І2 «Медицина»

«18» березня 2025 року – 13 с.

Розробники:

І. П. Кайдашев – д.мед.н., професор, проректор закладу вищої освіти з наукової роботи;

М.Ю. Дельва – д.мед.н., професор, завідувач кафедри нервових хвороб

1. Загальні положення

1.1. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

1.2. Для вступу до аспірантури Полтавського державного медичного університету приймаються особи, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) з відповідної спеціальності і пройшли конкурсний відбір для зарахування за результатами вступних випробувань.

1.3. Вступні випробування складаються з вступних іспитів (співбесід) та презентації дослідницьких пропозицій і досягнень.

1.4. **Вступне випробування** – оцінювання підготовленості вступника, що відповідно до цього Порядку може проводитися у формі національного мультипредметного тесту, єдиного вступного іспиту, єдиного фахового вступного випробування, єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень, конкурсу творчих та/або фізичних здібностей, у формі вступного іспиту для іноземців, співбесіди, фахового іспиту, а також вступного іспиту з іноземної мови, спеціальності, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень у разі вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії / доктора мистецтва, за результатами якого виставляється одна позитивна оцінка за шкалою 100 – 200 (з кроком не менше ніж в один бал) або ухвалюється рішення про негативну оцінку («незадовільно»);

вступний іспит для іноземців – форма вступного випробування, яка передбачає оцінювання знань, умінь та навичок вступника з одного або декількох предметів, навчальних дисциплін або спеціальності (іноземці та особи без громадянства, які складають вступний іспит для іноземців, не складають інших вступних випробувань);

1.5. Вступний іспит / співбесіда зі спеціальності оцінюється предметною комісією Полтавського державного медичного університету по прийому вступних випробувань до аспірантури.

1.6. Вступний іспит / співбесіда зі спеціальності проводиться в усній формі.

1.7. Первинним обліковим документом щодо результатів вступного випробування є відомість вступного випробування.

1.8. Мовою вступу на навчання, навчання та оцінювання за освітньо-науковими програмами аспірантури є українська.

2. Орієнтовна структура вступного іспиту / співбесіди зі спеціальності

2.1. Програма вступного іспиту / співбесіди укладається кафедрами, задіяними у підготовці докторів філософії, (відповідно до ОНП) у обсязі програми рівня вищої освіти магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

2.2. Вступний іспит / співбесіда проводиться в усній формі за екзаменаційними білетами, кожний з яких складається з чотирьох питань.

3. Критерії оцінювання

3.1. Ваговий коефіцієнт вступного іспиту зі спеціальності складає 0,25 (нормується одиницею).

3.2. Результати вступного іспиту / співбесіди зі спеціальності оцінюються за наступними критеріями:

- змістовне наповнення, логіка викладу матеріалу;
- вміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання.

3.3. Остаточне оцінювання здійснює предметна комісія на основі виступу вступника і відповідей на запитання за 200-бальною шкалою:

№ питання	Кількість балів
1	0-50
2	0-50
3	0-50
4	0-50
Загалом	200

Розподіл балів за критеріями оцінювання зі спеціальності:

№ питання у білеті Бали	Питання 1	Питання 2	Питання 3	Питання 4
0-10,999	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми
11-20,999	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми
21-30,999	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми
31-40,999	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки,	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки,	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки,	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно виправляє помилки,

	кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми
41-50	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми

3.4. Вступник, який отримав незадовільну оцінку, не допускається до участі в конкурсному відборі.

4. Регламент відповіді та обговорення

4.1. Відповіді на запитання проводиться усно та/або письмово, для осіб з особливими освітніми потребами – у будь-якій зручній формі з використанням допоміжних засобів і ресурсів.

4.2. Тривалість виступу вступника не має перевищувати 10 хв.

4.3. Тривалість обговорення виступу членами предметної комісії не має перевищувати 5 хв.

Програма іспиту зі спеціальності

1. Функціональна одиниця нервової системи – нейрон. Типи нейронів, їх функціональне значення. Нейроглія, її функціональне значення.
2. Сегментарно-рефлекторний апарат спинного мозку: сіра речовина, корінці і спинальні сегменти, вегетативні центри, рефлекторна дуга. Сегментарна іннервація тіла.
3. Провідні шляхи: передні, бічні, задні канатики (стовпи).
4. Анатомія кортико-спинального шляху. Ознаки центрального паралічу. Патофізіологія м'язової гіпертонії, гіперрефлексії (симптомів центрального паралічу).
5. Анатомія спино-мускулярного шляху. Ознаки периферичного паралічу. Патофізіологія атонії, арефлексії, атрофія.
6. Анатомія і фізіологія рухового шляху. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.
7. Патологічні рефлекси: стопні, захисні, орального автоматизму, їх клінічне значення.
8. Поняття про рецепцію і чутливість. Класифікація видів чутливості: поверхневої, глибокої, складної. Види чутливих порушень.
9. Провідні шляхи поверхневої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, корінець, задній ріг, бічний стовп, внутрішня капсула, таламус, постцентральна звивина).
10. Провідні шляхи глибокої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, задній стовп, медіальна петля). Сенситивна атаксія, приклади захворювань.
11. Мононевритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів. Поняття невриту, нейропатії, невралгії.
12. Поліневритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів.
13. Синдром ураження внутрішньої капсули, променевого вінця, передньої і задньої центральної звивини.

14. Ураження половини поперечника спинного мозку - синдром Броун-Секара на різних рівнях (C1-C4, C5-Th2, Th3-Th6, Th9-Th10, Th11-Th12, L1-S2). Симптоматологія.

15. Інтра- і екстрамедулярний синдром. Приклади захворювань.

16. Мозочок, анатомія, фізіологія. Афферентні і ефферентні шляхи. Симптоми ураження.

17. Види атаксії (мозочок: статична, динамічна, сенситивна, вестибулярна, кіркова).

18. Анатомія підкіркових гангліїв, зв'язки з різними відділами головного і спинного мозку. Загальна характеристика синдромів ураження: паллідонігральний (паркінсонізм), стріарний (гіперкінетичний).

19. Структури і патологія стріарного відділу екстрапірамідної системи, гіперкінетично-гіпотонічний синдром. Приклади захворювань.

20. Структури і патологія палідарного відділу екстрапірамідної системи, паркінсонізм. Приклади захворювань.

21. Нюховий аналізатор (I пара). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань.

22. Зоровий аналізатор (II пара). Провідні шляхи. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.

23. Окорухові нерви (III, IV, VI пари). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань. Рефлекторна дуга зіничного рефлексу.

24. Види офтальмоплегій: зовнішня, внутрішня, тотальна.

25. Трійчастий нерв (V пари). Анатомія, фізіологія, симптоми ураження. Клініка і лікування невралгії трійчастого нерва.

26. Анатомія і функції лицьового нерва (VI пара). Центральний і периферичний паралічі м'язів. Неврит лицьового нерва. Етіологія, клінічні ознаки ураження на різних рівнях, лікування.

27. Анатомія і функції слухового і вестибулярного нерва (VIII пара). Симптоми ураження. Приклади захворювань.

28. Анатомія і функції язикоглоткового, блукаючого, додаткового, під'язикового нервів (IX, X, XI, XII пари). Приклади захворювань.

29. Кортико-нуклеарний шлях. Бульбарний і псевдобульбарний паралічі. Диференційна діагностика. Приклади захворювань.

30. Альтернуючі синдроми: педункулярні (Вебера), понтинні (Мійяра-Гублера, Фовілля), бульбарні (Джексона, Валленберга-Захарченко).

31. Кора головного мозку, її цитоархітектоніка. Вчення про локалізацію функцій. Симптоми ураження кори головного мозку (приклади симптомів подразнення і випадання). Апраксії, агнозії.

32. Моторні і сенсорні представництва в корі. Поняття про функціональну асиметрію півкуль.

33. Синдроми ураження правої і лівої півкулі.

34. Симптоми ураження лобових часток головного мозку.

35. Симптоми ураження потиличної частки головного мозку.

36. Симптоми ураження скроневої частки головного мозку.

37. Симптоми ураження тім'яної частки головного мозку.

38. порушення мови. Афазія (моторна, сенсорна, амнестична). Топічна діагностика, структури уражень.

39. Анатомія, фізіологія, синдроми ураження сегментарного відділу вегетативної нервової системи. Ураження стовбура мозку, бічних рогів спинного мозку, гангліїв стовбура, сплетінь, нервів.

40. Оболонки головного мозку. Менінгеальний синдром. Спинномозкова рідина, її циркуляція. Люмбальна пункція. Лабораторне дослідження ліквора.

41. Параклінічні методи дослідження в неврології: РЕГ, Ехо-ЕГ, ЕЕГ, ЕМГ, оглядова і контрастна рентгенографія, ангіографія, термографія, ядерно-магнітна резонансна і комп'ютерна томографія мозку, ультразвукова доплерографія.

42. Кровопостачання головного мозку. Минущі порушення мозкового кровообігу. Етіологія, класифікація, діагностика, лікування, експертиза працездатності.

43. Геморагічний інсульт. Етіологія, патогенез, класифікація. Клініка паренхіматозного і вентрикулярного крововиливу. Диференціальна діагностика. Лікування в гострому і відновлювальному періодах. Експертиза працездатності.

44. Субарахноїдальний крововилив. Етіологія, клініка, диференціальна діагностика. Лабораторні дослідження, спинномозкова рідина, очне дно, Ехо-ег, ангіографія, гемокоагуляція. Лікування. Експертиза працездатності.

45. Ішемічний інсульт: тромбоз загальної і внутрішньої сонної артерії, середньої мозкової артерії. Етіологія, патогенез, структури ураження, клініка, диференційна діагностика. Лікування в гострому і відновному періодах. Експертиза працездатності хворих із судинною патологією головного мозку.

46. Ішемічний інсульт і емболія судин головного мозку. Етіологія, патогенез, диференційна діагностика. Параклінічні методи діагностики (показники системи гемостазу, РЕГ, Ехо-ег, спинномозкова рідина). Лікування, працевлаштування хворих із залишковими явищами інсульту.

47. Серозний лімфоцитарний хориоменінгіт і ентеровірусні менінгіти Коксакі. Етіологія, клініка, ликворна діагностика, лікування, рецептура, прогноз, експертиза працездатності.

48. Менінгококовий менінгіт. Клініка, діагностика, лікування, етіологія, ускладнення.

49. Епідемічний енцефаліт. Етіологія, патогенез, структури ураження. Клініка, клінічні форми, плин, лікування в гострому і хронічному періодах. Експертиза працездатності.

50. Нейросифіліс. Етіологія, клінічні форми. Спинна сухотка та прогресуючий параліч. Клініка, діагностика, лікування.

51. Кліщовий енцефаліт. Епідеміологія, структури ураження, клінічні форми, плин, Кожевніковська епілепсія, лікування і профілактика, експертиза працездатності.

52. Вторинні енцефаліти (грипозний, ревматичний, коревий), структури ураження, клініка, диференційна діагностика, лікування, експертиза працездатності.

53. Поліомієліт. Етіологія, патоморфологія, структури ураження, клінічні форми, лікування в гострому і відновному періодах. Профілактика поліомієліту.

54. Ревматичні ураження нервової системи, класифікація, симптоматологія. Ревматичний енцефаліт (мала хорея) – структури ураження, клініка, лікування, рецептура, профілактика, експертиза працездатності.

55. Розсіяний склероз і гострий розсіяний енцефаломієліт. Етіологія, патогенез, структури ураження, клініка, клінічні форми, диференціальна діагностика, лікування, рецептура, експертиза працездатності.

56. Бічний аміотрофічний склероз. Етіологія, патогенез. Структури ураження, клініка, клінічні форми, лікування - рецептура, прогноз.

57. НейроСНІД - клінічні форми, діагностика, профілактика.

58. Компресійні синдроми шийного та поперекового остеохондроза. Радиклопатії шийних корінців, синдром хребетної артерії і нерва, шийна мієлопатія, компресія корінців L5, S1, лікування, експертиза працездатності.

59. Рефлекторні неврологічні синдроми шийного та поперекового остеохондрозу. Етіологія, клініка. Скаленус-синдром, плечо-лопатковий періартроз, синдром “плече-кисть”, цервікаго, цервікалгія, цервікокраніалгія, цервікобрахіалгія, люмбаго, люмбалгія, люмбоішіалгія, лікування, рецептура, фіз. методи.

60. Попереково-крижовий радикуліт. Роль остеохондрозу, гриж міжхребцевих дисків у патогенезі захворювання. Клініка, рентгенологічні ознаки, плин, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.

61. Невропатії стегнового, маломілкового, великомілкового нервів. Етіологія, клініка, лікування, фіз. методи, експертиза працездатності.

62. Неврит сідничного нерва. Етіологія, клініка, лікування, експертиза працездатності.

63. Невропатії променевого, ліктьового, серединного нервів, плечовий плексит. Тунельні синдроми. Етіологія, клініка, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.

64. Полінейропатії: інфекційно-алергійна (Гійєна-Барре), дифтерійна, миш'якова, свинцева, алкогольна, діабетична. Клініка, лікування в гострому і відновному періодах, рецептура, фіз. методи, трудова і лікарська експертиза.

65. Синдромієлія. Етіологія, патоморфологія, структури ураження, клініка, лікування, рецептура, прогноз, експертиза працездатності.

66. Міастенія, міастенічний криз, холінергічний криз. Етіологія і патогенез, структури ураження, клініка, клінічні форми, лікування - рецептура, експертиза працездатності, прогноз.

67. Захворювання вегетативної нервової системи: ангіотрофонеvroзи, мігрень, хвороба Рейно. Клініка, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.

68. Головний біль: мігрень, головний біль м'язового напруження, пучковий головний біль.

69. Спадкові захворювання нервової системи: міопатії, міоплегія, міотонія, аміотрофія (спінальна та невральна), хвороба Коновалова-Вільсона, хвороба Паркінсона. Патоморфологія, клінічні особливості, види, діагностика, лікування.

70. Судомні синдроми. Великі, малі, парціальні епілептичні напади. Симптоматична епілепсія. Етіологія, патогенез, диференційна діагностика, лікування, експертиза працездатності.

Рекомендована література

Основна:

1. Неврологія: національний підручник / І.А. Григорова та ін. ; ред.: І.А. Григорової, Л.І. Соколової. Київ : Медицина, 2014. 640 с.
2. Методи обстеження неврологічного хворого: навчальний посібник / Л.І. Соколова та ін. ; ред.: Л.І. Соколова, Т.І. Ілляш. 2-ге вид. Київ : Медицина, 2020. 144 с.
3. Литвиненко Н. В., Кривчун А. М., Таряник К. А. Обстеження пацієнта в клініці нервових хвороб. Навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівня акредитації. Полтава : ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2018. 149 с.

Допоміжна:

1. Інсульти та моногенна патологія (етіопатогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика) : навч. посіб. для лікарів інтернів і лікарів - слухачів закл. (ф-тів) післядиплом. освіти МОЗ України / М.Ю. Дельва, Н.В. Литвиненко, І.І. Дельва. Полтава, 2016. 104 с.
2. Діагностичні алгоритми в неврології / Н.П. Яворська та ін. ; ред.: Н.П. Яворська, В.А. Гриб. Київ : Медкнига, 2016. 40 с.
3. Неврологія з нейростоматологією: навч. посібник / Л.І. Соколова. К.: ВСВ «Медицина», 2018. 126 с.
4. Кареліна Т., Касевич Н. Неврологія : підручник / ред. Н. Литвиненко. 2-ге вид. Київ : Медицина, 2017. 288 с.
5. Шкробот С.І., Салій З.В., Бударна О.Ю. Топічна діагностика патології нервової системи. Алгоритми діагностичного пошуку. Тернопіль : Укрмедкнига, 2018. 156 с.
6. Шевага В. М., Паєнок А. В., Задорожна Б. В. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів. К.: ВСВ «Медицина», 2009. 655 с.
7. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації / С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін.; ред.: Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук. К. : Здоров'я, 2001. 696 с.
8. Литвиненко Н.В., Таряник К.А., Кривчун А.М. Ураження нервової системи при захворюваннях внутрішніх органів. Клініка, діагностика, лікування. Навчальний посібник для лікарів-інтернів, курсантів, практичних лікарів з фахів «неврологія» та «сімейна медицина». Полтава, 2016. 155 с.